

ПРАБЛЕМЫ ПЕРАКЛАДУ БЕЛАРУСКАЙ ВАЕННАЙ ПРОЗЫ
НА КІТАЙСКУЮ МОВУ

Адразу пасля пачатку вайны супраць японскай агрэсіі перад кітайскімі літаратарамі ўзнікла патрэба ў перакладзе савецкай ваеннай прозы на кітайскую мову, каб умацаваць маральны дух кітайскага народа. Падчас ўсплёску новай увагі да савецкай літаратуры кітайскі чытач атрымаў каля ста кніг пра Вялікую Айчынную вайну за 1980–2005 гадоў. Несумненна, першы ў гэтым спісе – Васіль Быкаў; былі перакладзены такія знакавыя для беларускай савецкай ваеннай прозы творы, як аповесці «Жураўліны крык», «Дажыць да світання», «Альпійская балада», «Пайсці і не вярнуцца» і інш.

Аднак, каб перакладаць на любую няблізкароднасную мову, трэба ведаць яе асаблівасці: соцыякультурныя і моўныя. Як казаў Р. К. Міньяр-Белавусаў, «пераклад будзе паўнацэнным, калі перакладчыку ўдалося спазнаць глыбіні культуры таго народа, на веданне мовы якога ён прэтэндуе». Да моўных асаблівасцей можна аднесці лексічныя і сінтаксічныя асаблівасці. Разгледзім некаторыя прыклады з перакладу твора В. Быкава «Дажыць да світання» на кітайскую мову (перакладчыкі Цзян Чжан Бін, Гао Вэнь Фэн). Пры перакладзе выкарыстоўваліся такія прыёмы, як антанімічны пераклад (арыгінал: «...*нямецкія стралялі інакш...*»; пераклад: «*не страляюць так*»), скарачэнне (арыгінал: «*Ну вядома, гэта быў яго аўтамат – нямецкія стралялі інакш, гэта ён ведаў пэўна.*»; пераклад: прапушчаны цэлы просты сказ «*гэта ён ведаў пэўна*»), пашырэнне (арыгінал: «...*ён прабраўся ў вёску, але, мабыць, няўдала...*»; пераклад: «...*ён прабраўся ў вёску, але, мабыць, не змог незаўважна вярнуцца*»), перастаноўка, функцыянальная замена (арыгінал: «...*самыя першыя стрэлы ён прапусціў, не ўчуўшы...*»; пераклад: «...*самыя першыя стрэлы ён ў глыбокім роздуме не пачуў*») і інш.

Яшчэ адной важнай асаблівасцю кітайскай мовы з’яўляецца яе пісьменнасць, а менавіта тое, што яна з’яўляецца іерагліфічнай. Улічваючы дадзены фактар, пераклад прозвішчаў, а таксама іншых уласных імёнаў уяўляе немалую праблему: неабходна падбіраць тыя іерогліфы, якія не будуць успрымацца ў кантэксце як паўнаважныя словы.

Такім чынам, лепш за ўсё, каб твор перакладалі два перакладчыкі. Перш перакладае беларускамоўны перакладчык, які добра ведае культурныя рэаліі сваёй краіны і асаблівасці роднай мовы. Пасля такога перакладу тэкст рэдагуецца перакладчыкам – носьбітам кітайскай мовы, каб зрабіць тэкст максімальна даступным для разумення кітайскага чытача.